

VSG Protocol

"Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen"

M A R X M A N
advocaten

VSG Legal Network

22 november 2017

Inhoudsopgave	Paginanummer
1. Inleiding	3
2. Toezicht	3
3. Partijen	4
4. Het Zwembad	5
4.1 <i>Algemeen</i>	5
4.2 <i>De zweminstructeur</i>	6
5. De School	7
5.1 <i>Algemeen</i>	7
5.2 <i>De groepsleerkracht</i>	8
5.3 <i>De Hulpkrachten</i>	9
6. Bijzondere situaties	9
7. Aansprakelijkheid en handhaving	9
8. Evaluatie	10
9. Ondertekening	10

Bijlagen

- A. Toelichting op het Protocol Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen**
- B. Nadere concretisering taken**
- C. Werkplan Schoolzwemmen**

VSG Protocol "Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen"

1. Inleiding

Nederland wordt (nationaal en internationaal) geschetst als waterland. Binnen de Nederlandse samenleving vormt de zwemvaardigheid een groot goed. Het is daarom belangrijk dat kinderen in een vroeg stadium zwemvaardigheid opdoen en zwemdiploma's halen. De eerste vaardigheden worden dan ook reeds tijdens de schoolperiode opgedaan. Speciaal daarvoor is in Nederland het schoolzwemmen geïntroduceerd. Onder het schoolzwemmen valt zowel de zwemles als het vrij zwemmen van de leerlingen. Door het gericht bewegen in het water wordt onder andere een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het kind in het algemeen en aan de lichamelijke ontwikkeling in het bijzonder. Daarnaast draagt het schoolzwemmen bij aan de verbetering, vergroting en het onderhouden van de zelfredzaamheid van kinderen in het water met als gevolg een bredere toerusting en grotere veiligheid. Kort en goed spelen derhalve het veiligheidsaspect, het gezondheidsaspect en het recreatieaspect een belangrijke rol bij het schoolzwemmen. Net als bij andere schoolse activiteiten is het van belang dat tijdens het schoolzwemmen toezicht op de kinderen wordt gehouden en dat de samenwerkende partijen zoals de school, het zwembad en overheidsinstellingen duidelijke afspraken maken. Met de inhoud van het onderhavige VSG Protocol Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen (hierna: "**het Protocol**") en de Bijlagen A, B en C (hierna: "**de Bijlagen**") wordt beoogd de taken en verantwoordelijkheden tussen de samenwerkende partijen onderling af te spreken en te verduidelijken met als doel de veiligheid voor de leerlingen zoveel mogelijk te waarborgen. Het Protocol bevordert daarnaast dat de verschillende verantwoordelijkheden ook genomen (kunnen) worden alsmede dat handvatten worden aangereikt om de aansprakelijkheden te inventariseren.

2. Toezicht

- 2.1 In het algemeen geldt dat het schoolzwemmen is onderworpen aan toezicht. Dit toezicht moet van de wet in voldoende mate uitgeoefend worden. Verschillende partijen zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de afspraken die daarover met

elkaar worden gemaakt. Er moet voldoende toezicht worden gehouden op de leerlingen tijdens, maar ook voor en na het schoolzwemmen. Dit betekent dat de overdracht van het toezicht houden naadloos op elkaar moet aansluiten.

3. Partijen

3.1 De partijen bij dit Protocol zijn de school en het zwembad. Dit laat onverlet dat in de praktijk vijf partijen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het toezicht: (1) de school, (2) de groepsleerkrachten, (3) het zwembad, (4) de zweminstructeurs en (5) de onderwijsinspectie. Ook zij dienen daarom te worden betrokken bij het maken van de afspraken.

3.2 Partijen:

I. _____,
hierna te noemen: "**de School**",

en

II. _____,
houder/beheerder/exploitant van het zwembad¹, hierna te noemen "**het Zwembad**",
verklaren het Protocol van toepassing op het schoolzwemmen van de School in de
badinrichting _____. Het Protocol treedt in werking en
wordt toegepast per _____.

¹ Doorhalen wat niet van toepassing is.

3.3 De School heeft alvorens tot het ondertekenen van het Protocol over te gaan, zich ervan vergewist dat de medezeggenschapsraad heeft ingestemd met de inhoud van het Protocol. Afhankelijk van de inhoud van het medezeggenschapsreglement zal tevens de ouderraad over de inhoud van het Protocol worden geïnformeerd.

4. Het Zwembad

4.1 *Algemeen*

4.1.1 Het Zwembad beschikt over een "**Werkplan Schoolzwemmen**" (Bijlage C) en het Zwembad zal het zwemonderwijs uitvoeren conform dat plan. Het Werkplan Schoolzwemmen dient in ieder geval de volgende aspecten te beschrijven:

- het doel en de inhoud van het zwemonderwijs en vrij zwemmen;
- de duur, de frequentie en de invulling van de lessen;
- de gehanteerde niveaugroepen;
- de maximale groepsgrootte;
- het aantal zweminstructeurs per groep;
- het aantal groepsleer- en hulpkrachten per groep;
- de opleidings- en bevoegdheidseisen, waaronder zwemmend redden, die voor de zweminstructeurs gelden;
- de afspraken en procedures met betrekking tot veiligheid en toezicht;
- de wijze waarop de vorderingen van de leerlingen worden geregistreerd;
- de in het zwembad geldende gedragsregels/interne huisregels;
- de interne klachtenprocedure; en
- de gang van zaken bij calamiteiten en incidenten.

4.1.2 Het Werkplan Schoolzwemmen is aan het Protocol gehecht en maakt onderdeel uit van de afspraken.

4.1.3 Het Zwembad heeft als taak te waken over de veiligheid van al het publiek (zowel zwemmend als niet-zwemmend) in de badinrichting en in dit geval in het bijzonder van de leerlingen. Het Zwembad is (er) verantwoordelijk voor:

- een deugdelijke bouw conform de van toepassing zijnde regelgeving;
- een deugdelijke badinrichting (de baden);

- voorzieningen en hulpmiddelen die voldoen aan geldende normen en bepalingen ten aanzien van veiligheid;
- de kwaliteit en veiligheid van het zwemonderwijs;
- voldoende toezichthoudende zweminstructeurs;
- dat de zweminstructeurs beschikken over toereikende kwalificaties conform de cao Zwembaden en/of beschikt over een geldige verklaring omtrent gedrag²; en
- dat de zwembadleiding het Protocol en het Werkplan Schoolzwemmen periodiek, in ieder geval jaarlijks, onder de aandacht brengt van de zweminstructeurs door deze in persoon uit te reiken.

4.2 *De zweminstructeur*

- 4.2.1 De zweminstructeur houdt in voldoende mate toezicht op de leerlingen tijdens de zwemles, maar ook tijdens het vrij zwemmen.
- 4.2.2 Voorafgaand aan een zwemles dan wel vrij zwemmen informeert de zweminstructeur bij de groepsleerkracht(en) over bijzonderheden van de leerlingen. Daarnaast informeert de zweminstructeur de groepsleerkracht(en) over de invulling van de zwemles/het vrij zwemmen en over de invulling van het toezicht, waarvan direct schriftelijke vastlegging wordt gemaakt.
- 4.2.3 Voorafgaand aan en tijdens de zwemles alsmede het vrij zwemmen instrueert de zweminstructeur de leerlingen over de (afwijkende) gang van zaken.
- 4.2.4 Het vrij zwemmen vindt plaats in daarvoor apart aangewezen baden. De groepsleerkrachten en zweminstructeurs houden ook dan gezamenlijk toezicht op de leerlingen. Daarbij behoort de zweminstructeur de leerlingen die niet kunnen zwemmen naar een apart gedeelte te brengen. Deze leerlingen dienen in een goed overzichtelijke en dus goed controleerbare ruimte onder permanent toezicht te staan. Als deze ruimte niet goed overzichtelijk is, dient de zweminstructeur ervoor te zorgen dat de leerlingen die niet kunnen zwemmen herkenbaar zijn door bijvoorbeeld het dragen van een rood bandje of zwemkurken.

² Doorhalen wat niet van toepassing is.

- 4.2.5 De zweminstructeur neemt de organisatorische begeleiding van de groepsleerkracht over tijdens het douchen bij de doucheruimte vóór de aanvang van de zwemles en/of het vrij zwemmen. Tijdens het nadouchen draagt de zweminstructeur de organisatorische begeleiding weer over aan de groepsleerkracht.
- 4.2.6 De nadere invulling en concretisering van de taken van de zweminstructeurs worden uitgewerkt in **Bijlage B "Nadere concretisering taken"**. Deze bijlage maakt onderdeel uit van zijn/haar verantwoordelijkheden en takenpakket.

5. De School

5.1 *Algemeen*

5.1.1 De School(leiding) draagt er zorg voor dat de inhoud van het Protocol en het Werkplan Schoolzwemmen bekend zijn bij de groepsleerkrachten alsmede de ouders en vrijwilligers en mogelijk andere bij het schoolzwemmen betrokken personen (hierna: "**de Hulpkrachten**"). Dit betekent onder meer dat de School(leiding) het Protocol en het Werkplan Schoolzwemmen periodiek – in ieder geval jaarlijks – onder de aandacht brengt van de groepsleerkrachten en de hulpkrachten door deze in persoon uit te reiken.

5.1.2 De School is verantwoordelijk voor:

- de toereikende aanwezigheid van de groepsleerkracht(en) en voldoende begeleiding bij het schoolzwemmen bijvoorbeeld door het inschakelen van hulpkrachten;
- het informeren bij het zwembad bij de aanvang van het schoolzwemseizoen alsmede lopende het seizoen bij tussentijdse wijzigingen, over:
 - het aantal deelnemende leerlingen en de namen van deze leerlingen;
 - eventuele bijzonderheden (bijvoorbeeld: beperkte zwemvaardigheid, de aanwezigheid van een taalbarrière, medische aandoeningen en/of andere zorgaspecten); en
 - het aantal groepsleer- en hulpkrachten dat zij beschikbaar stelt per groep voor het toezicht.

5.1.3 De School draagt de zorg voor het leerlingenvervoer van de school naar het Zwembad en andersom. Als opdrachtgever van het busvervoer houdt de School toezicht op de naleving van afspraken met de busondernemer. Daarbij zijn onder andere van belang:

- een geldige certificering van de bussen volgens het “Keurmerk Busbedrijf”;
- het rijden volgens een vooraf aangegeven rijrooster en afspraken m.b.t. het ophaal- en afleveradres;
- het rijden met gediplomeerde buschauffeurs; en
- het verzorgen van voldoende zitplaatsen die vooraf zijn vastgesteld.

5.2 *De groepsleerkracht*

5.2.1 De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

- het houden van voldoende toezicht op de leerlingen tijdens de zwemles en/of het vrij zwemmen;
- het informeren van de zweminstructeur(s) over bijzonderheden van de leerlingen en over het ontvangen van informatie over de invulling van het toezicht voorafgaand aan een zwemles en/of het vrij zwemmen;
- de aankomst en het vertrek van de leerlingen zowel bij de School als de badinrichting;
- het gaan van de leerlingen van en naar de kleedkamers en het omkleden zelf; en
- het douchen vóór en na het zwemmen.

5.2.2 Een groepsleerkracht is te allen tijde bevoegd de zwemlessen te onderbreken wanneer dat naar zijn/haar oordeel voor de veiligheid noodzakelijk is.

5.2.3 De organisatorische begeleiding van de leerlingen berust tot het moment van aanvang van de zwemles/het vrij zwemmen bij de groepsleerkracht. Na afloop van de zwemles/het vrij zwemmen berust de organisatorische begeleiding van de leerlingen weer bij de groepsleerkracht. De groepsleerkracht zal echter altijd, ook tijdens de les, mede de verantwoordelijkheid blijven behouden.

5.2.4 De groepsleerkracht draagt er zorg voor dat leerlingen tijdens, maar ook vóór of na de zwemles/het vrij zwemmen, niet naar buiten kunnen gaan, bijvoorbeeld naar het

parkeerterrein. Indien die situatie zich onverhoopt voordoet, dient de groepsleerkracht onverwijld in te grijpen.

5.3 *De Hulpkrachten*

5.3.1 De Hulpkrachten zijn, naast de groepsleerkracht, verantwoordelijk voor voldoende begeleiding naar de schoolzwembad/het vrij zwemmen. Per groep leerlingen is er minimaal één hulpkracht aanwezig.

5.3.2 De Hulpkrachten volgen de instructies van de groepsleerkracht en zweminstructeurs op.

6. **Bijzondere situaties**

6.1 De School en het Zwembad maken specifieke afspraken over de deelname aan het schoolzwemmen van leerlingen met bijzonderheden. Het is, zoals gezegd, de verantwoordelijkheid van de groepsleerkracht dat deze leerlingen bekend zijn bij de zweminstructeurs. Bij bijzonderheden valt onder meer te denken aan een leerling met:

- beperkte zwemvaardigheid;
- een taalbarrière;
- een medische aandoening bijvoorbeeld epilepsie; en/of
- andere zorgaspecten.

6.2 Leerlingen die (tijdelijk) niet aan het schoolzwemmen kunnen meedoen, blijven ofwel onder toezicht op school achter dan wel onder permanent toezicht staan van de groepsleerkracht in het zwembad.

7. **Aansprakelijkheid en handhaving**

7.1 De School en het Zwembad dragen zorg voor het afsluiten van een deugdelijke aansprakelijkheidsverzekering die voldoet aan de daaraan te stellen vereisten en die afdoende dekking biedt voor ongevallen rondom het schoolzwemmen.

7.2 Het Zwembad draagt zorg ervoor dat vergunningen, of voorschriften daaraan, opgelegd door een bevoegd gezag aan de badinrichting te allen tijde worden

nageleefd. Indien een bevoegd gezag deze voorschriften wijzigt, brengt het Zwembad de School hiervan onverwijld op de hoogte.

8. Evaluatie

- 8.1 Het Protocol met de bijlagen die daarvan onderdeel uitmaken lopen steeds gedurende een vol schooljaar en dienen telkens opnieuw te worden bekrachtigd. Het Protocol en de Bijlagen worden door het Zwembad en de School jaarlijks geëvalueerd en, zo nodig, bijgesteld. Het Zwembad is verantwoordelijk voor het initiëren van de evaluatie en het eventueel bijstellen van het Protocol en/of de Bijlagen. Het nieuwe (bijgestelde) Protocol met bijlagen worden ter bekrachtiging voorgelegd aan de partners die verantwoording dragen en betrokken zijn bij het Protocol. Bedacht moet worden dat daarbij tevens de medezeggenschapsraad van de school alsook – afhankelijk van de inhoud van het medezeggenschapsreglement – de ouderraad daarbij betrokken moeten worden en hun instemming moet geven.

9. Ondertekening

- 9.1 De inhoud van het Protocol vormt een geheel met de bij het Protocol horende bijlagen. Dit betreft Bijlage A "Toelichting op het Protocol Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen", Bijlage B "Nadere concretisering taken" en Bijlage C "Werkplan Schoolzwemmen". Deze maken onderdeel uit van de afspraken. Met de ondertekening van het Protocol geven partijen aan dat zij tevens hebben kennisgenomen van en instemmen met de Bijlagen.

Aldus overeengekomen te _____ d.d. _____

De School

Voor deze,

Naam

Datum

Plaats

Het Zwembad

Voor deze,

Naam

Datum

Plaats

Bijlagen:

- A. Toelichting op het Protocol Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen;
- B. Nadere concretisering taken;
- C. Werkplan Schoolzwemmen.

Bijlage A. Toelichting op het Protocol Veiligheid en Toezicht Schoolzwemmen

Inleiding

Met het enkele bestaan van het Protocol wordt de veiligheid van het schoolzwemmen niet gegarandeerd: daarvoor is toezicht nodig. Wel is het zo dat het Protocol de veiligheid van de leerlingen bevordert. Ook wordt mogelijk gemaakt dat de verschillende verantwoordelijkheden daadwerkelijk (kunnen) worden genomen en worden er handvatten aangereikt om zo de aansprakelijkheden te inventariseren. De regels die in het Protocol en de Bijlagen zijn vastgelegd zullen daarvoor wel moeten worden nageleefd. Een jaarlijkse evaluatie, en zo nodige bijstelling, van de afspraken tussen de toezichthouders is daarbij van belang.

Verder zal een nadere invulling van het Protocol en de Bijlagen op lokaal niveau op onderdelen noodzakelijk zijn om het benodigde maatwerk te kunnen leveren.

Werkingsgebied

Het Protocol beoogt het schoolzwemmen te regelen. Onder schoolzwemmen wordt verstaan het zwemonderwijs (ofwel, de zwemlessen), zoals is opgenomen in het schoolplan alsmede het vrij zwemmen in schoolverband door leerlingen. Recreatieve zwemactiviteiten buiten schoolverband vallen daar niet onder.

Toezicht

De praktijk heeft geleerd dat de toezichthouders slechts dan 'voldoende toezicht' houden, als duidelijke afspraken worden gemaakt over wie welk deel van een zwembassin voor zijn/haar rekening neemt. Dat iedereen toezicht houdt op alles blijkt niet altijd te werken. Daarom wordt met het Protocol en de Bijlagen beoogd de verantwoordelijkheden en taken onder de toezichthoudende partijen in het algemeen respectievelijk in concreto af te stemmen.

Daarnaast is het in het algemeen belangrijk dat niet alleen tijdens het schoolzwemmen voldoende toezicht wordt gehouden op de leerlingen, maar ook vóór en na het schoolzwemmen. Dit betekent dat de overdracht van het toezicht houden naadloos op elkaar moet aansluiten.

Partijen

Vijf partijen zijn verantwoordelijk voor het toezicht: (1) de School, (2) de groepsleerkrachten, (3) het Zwembad, (4) de zweminstructeurs en (5) de onderwijsinspectie. Alle partijen hebben hun eigen rol en verantwoordelijkheden bij het borgen van het toezicht. Het verdient aanbeveling dat zowel de School als het Zwembad een contactpersoon aanstelt. Daarmee kan worden voorkomen dat 'iedereen, en dus niemand' zich verantwoordelijk voelt. De contactpersoon heeft specifiek het verzamelen en verspreiden van informatie binnen de eigen organisatie, alsmede het informeren van de andere partij tot taak. Dit kan worden opgenomen in Bijlage B "Nadere concretisering taken" en/of Bijlage C "Werkplan Schoolzwemmen".

Het Zwembad

Het Zwembad heeft een bijzondere zorgplicht te vervullen jegens de scholen en de bij die scholen behorende leerlingen gedurende de te geven zwemles en/of het vrij zwemmen. Die verantwoordelijkheid betreft zowel de hygiëne en veiligheid van de accommodatie en de gebruikte hulpmiddelen, als ook het toezicht op de feitelijke gang van zaken in en om de zwembassins. Van een professionele zwembadexploitant mag daarom worden verwacht dat deze in ieder geval over een Werkplan Schoolzwemmen (Bijlage C) en een specifiek Veiligheidsplan beschikt, waarnaar dienovereenkomstig wordt gehandeld. Het verdient overigens aanbeveling dat het Werkplan Schoolzwemmen in samenwerking met de School nader wordt vormgegeven. Daarbij geldt dat het de verantwoordelijkheid van de zwembadleiding is dat zij het Protocol en de Bijlagen periodiek onder de aandacht van de zweminstructeurs brengen. Dit moet in ieder geval jaarlijks gebeuren. Ook moet dit in persoon worden uitgereikt aan hen.

Overwogen kan worden een draaiboek te maken waarin de gehele gang van zaken rond het schoolzwemmen stap voor stap wordt beschreven. Voorbeelden van dergelijke draaiboeken zijn bij besturenorganisaties bekend.

Op lokaal niveau kan worden gekozen de attracties tijdens onderdelen van het schoolzwemmen te benutten dan wel in werking te hebben. Over het algemeen geldt echter dat die attracties de overzichtelijkheid van het zwemmen niet ten goede komen en dus in ieder geval de noodzaak van specifieke toezicht meebrengen.

Vanzelfsprekend dient het Zwembad te zorgen voor een gezonde en veilige accommodatie. Dit betekent dat in ieder geval ook duidelijk zichtbare diepteaanduidingen en goede afscheidingen tussen diep en ondiep water aanwezig moeten zijn. Voorts moet natuurlijk worden voldaan aan de eisen die gesteld door de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden. Ook moet het Zwembad ervoor zorgen te beschikken over de benodigde vergunningen voor het geven van het zwemonderwijs. Deze dient het Zwembad te hebben aangevraagd en te hebben verkregen van het bevoegde gezag.

Verder heeft het Zwembad te waken voor voldoende beschikbare toezichthoudende zweminstructeurs en te waarborgen dat zij over toereikende kwalificaties beschikt om toezicht op leerlingen uit kunnen te oefenen.

De zweminstructeur

De zweminstructeurs dienen voldoende toezicht te houden op de leerlingen tijdens de zwemles, maar ook tijdens het vrij zwemmen. Een belangrijk moment is het aan de directe zorg van de zweminstructeurs overdragen van de leerlingen en – na het zwemmen – het weer overnemen van die directe zorg. Het verdient aanbeveling daarbij te werken met presentielijsten, aan de hand waarvan tevens kan worden gecontroleerd of alle leerlingen het water hebben verlaten.

Voorafgaand aan een zwemles dan wel vrij zwemmen informeert de zweminstructeur bij de groepsleerkracht(en) over bijzonderheden van de leerlingen. Zo wordt hij in staat gesteld maatwerk te leveren en in te spelen op de specifieke behoefte van een leerling met bijzonderheden. Daarnaast informeert hij de groepsleerkracht over de invulling van (1) de les, (2) het toezicht en/of (3) het vrij zwemmen. Zo kan de groepsleerkracht hiermee rekening houden bij het houden van zijn/haar toezicht.

De zweminstructeurs hebben geen onderwijsbevoegdheid (vandaar de noodzakelijke aanwezigheid van de groepsleerkracht), maar zijn wel verantwoordelijk voor de (afwijkende) gang van zaken tijdens de groepslessen en het vrij zwemmen. Voorafgaand aan de zwemles en/of het vrij zwemmen dienen zij de leerlingen en de groepsleerkrachten te informeren over de (afwijkende) gang van zaken, zodat zij eveneens weten waar zij aan toe zijn.

Voor het vrij zwemmen gelden bijzondere afspraken. Deze zijn neergelegd in paragraaf 4.2.4 van het Protocol. Hiermee wordt zoveel mogelijk geborgd dat ook voldoende toezicht wordt gehouden op leerlingen tijdens het vrij zwemmen.

De School

Het Protocol geldt voor alle scholen die door het bevoegde gezag in stand worden gehouden (voor zover natuurlijk betrokken bij het schoolzwemmen). Het verdient aanbeveling de uitvoering van de protocollen op schoolniveau – dus per school – te laten plaatsvinden. De School moet goede en sluitende afspraken maken met het Zwembad over de verantwoordelijkheden ten opzichte van de leerlingen tijdens, vóór en na het schoolzwemmen en/of het vrij zwemmen. In de kern genomen gaat het om een goed doordachte gedetailleerde regeling waarin de verantwoordelijkheden van een ieder duidelijk zijn doorgesproken en vastgesteld en die met een zekere regelmaat onderwerp zijn van evaluatie en zo nodige bijstelling.

De School is en blijft verantwoordelijk voor het zwemonderwijs dat in schoolverband wordt aangeboden. De School heeft dus mede de verplichting de veiligheid van de leerlingen voldoende te waarborgen, omdat de zwemlessen en/of het vrij zwemmen zich onder schooltijd afspelen. Zo dient de School ervoor te zorgen dat voldoende groepsleerkrachten en eventueel hulpkrachten beschikbaar zijn voor het houden van toezicht tijdens het zwemonderwijs. Waar het zwemonderwijs deel uitmaakt van het schoolcurriculum, zullen inhoud en doelstellingen ook in het schoolplan moeten zijn geëxpliciteerd. Het feit dat de School voor het zwemonderwijs gebruik maakt van de accommodatie en deskundigheid van derden (het Zwembad) doet aan die verantwoordelijkheid van de School (jegens de ouders) niet af.

De School zorgt er daarnaast voor, eventueel in samenwerking met het Zwembad, dat de leerlingen, hun ouders en/of de Hulpkrachten informatie krijgen over de opleidingsweg en de algemene gang van zaken van het schoolzwemmen en het Zwembad. Dit informatiepakket dient voordat de lessen gaan beginnen uitgedeeld te zijn.

Voorts is de School vanzelfsprekend verantwoordelijk voor de hulpkrachten die zij inschakelt. Te overwegen valt om in dat kader van ouders/begeleiders te verlangen dat zij een positieve verklaring omtrent het gedrag afgeven voordat zij daadwerkelijk worden ingeschakeld als hulpkracht.

Verder is de School verantwoordelijk voor het zorgen van deugdelijk leerlingenvervoer van de School naar het Zwembad en andersom. Als opdrachtgever dient zij in de gaten te houden dat de busvervoerder al haar afspraken met de School nakomt en het busvervoersbedrijf gecertificeerd is om de kwaliteit te bieden aan het leerlingenvervoer dat het nodig heeft.

Bovendien verdient bijzondere aandacht dat de School(leiding) ervoor zorgt dat het Protocol en de bijbehorende Bijlagen bekend zijn bij de groepsleerkrachten en Hulpkrachten alsmede aan hen in persoon zijn uitgereikt. Verder dient de School(leiding) het Protocol en de Bijlagen periodiek, maar in ieder geval jaarlijks, (opnieuw) onder de aandacht te brengen van de groepsleerkrachten en hulpkrachten.

De groepsleerkracht

De groepsleerkrachten blijven tijdens het zwemonderwijs volledig mede verantwoordelijk voor de aan hen toevertrouwde leerlingen. In principe houdt dit in dat de groepsleerkracht met name toezicht houdt op zijn "eigen" groep. Zodoende oefenen zij samen met de zweminstructeur het toezicht uit. De nadere invulling hiervan is geregeld in paragraaf 5.2 en in Bijlage B onder "Nadere concretisering taken" en Bijlage C onder "Werkplan Schoolzwemmen".

De begeleidende groepsleerkrachten dragen er zorg voor dat de leerlingen – met name voordat zij de eerste zwemles krijgen – worden voorgelicht over de situatie ter plaatse en de gang van zaken in het Zwembad. De groepsleerkrachten zien toe op de naleving van deze instructie.

Omdat het schoolbestuur mede de verantwoordelijkheid draagt moet de groepsleerkracht de les dan ook zo goed mogelijk volgen, zodat hij/zij onmiddellijk kan ingrijpen wanneer het ordelijk verloop of de veiligheid van de leerlingen dit vereist. Aanwezigheid van de groepsleerkracht op de perrons van het Zwembad is daarbij noodzakelijk.

Naast het toezicht tijdens het zwemonderwijs draagt de groepsleerkracht ook de verantwoordelijkheid voor de periode vóór en na afloop van het zwemonderwijs (hieronder valt dus ook het vrij zwemmen). Dit betekent dat de groepsleerkracht de leerlingen organisatorisch begeleidt van, naar en in het Zwembad, maar er ook voor waakt dat de leerlingen niet zomaar naar buiten kunnen gaan tijdens het onderwijs. Hieronder valt ook de

begeleiding in en uit de bus. Verder vindt de overdracht van de organisatorische begeleiding plaats tijdens het douchen op de Zwembadinstructeur.

Veder is van kardinaal belang dat de groepsleerkracht de zweminstructeur(s) informeert over bijzonderheden van de leerlingen voorafgaand aan een zwemles en/of het vrij zwemmen. Zie voor een nadere uitwerking, hieronder onder "Bijzondere situaties".

De Hulpkrachten

Ouders en vrijwilligers die als hulpkracht optreden, volgen de instructies op van de zweminstructeur en groepsleerkracht. De hulpkrachten vallen onder de verantwoordelijkheid van de School.

In specifieke gevallen kan een medische verklaring verlangd worden van de leerling, of dat een ouder/verzorger van de desbetreffende leerling bij het zwemonderwijs aanwezig is en eventueel zich bij de leerling in het water bevindt.

Bijzondere situaties

Aan het begin van elk cursusjaar en bij de entree van nieuwe leerlingen maken de begeleidende groepsleerkrachten de zweminstructeurs bekend met specifieke fysieke en/of psychische hoedanigheden en/of andere bijzonderheden van leerlingen die van invloed kunnen zijn op het zwemmen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan beperkte zwemvaardigheid (bijvoorbeeld vanwege culturele achtergrond, financieel draagvlak of overtuiging van ouders), de aanwezigheid van een taalbarrière, medische aandoeningen en/of andere zorgaspecten. De zweminstructeurs en groepsleerkrachten dienen bij het toezicht hierop extra aandacht aan te besteden.

Voor alle toezichthouders dient duidelijk te zijn welke leerlingen onder een bijzondere situatie vallen. Informatieoverdracht tussen zwemonderwijzers en groepsleerkrachten is daarom van essentieel belang. De beschikbare tijd daarvoor is gering. Kort vóór en na de les dient de essentiële informatieoverdracht plaats te vinden. (Bijzondere situaties zijn, zoals gezegd, o.a.: beperkte zwemvaardigheid, een taalbarrière, een medische aandoening of andere zorgaspecten van de leerlingen.) Tenzij daar andere afspraken over zijn gemaakt, berust de verantwoordelijkheid voor de informatieoverdracht bij de groepsleerkrachten. Voorafgaand aan een zwemles dan wel het vrij zwemmen informeert echter ook de

zweminstructeur bij de groepsleerkracht over bijzonderheden van de leerlingen, de invulling van de les/vrij zwemmen en over de invulling van het toezicht.

De (medische) gegevens zijn van strikt vertrouwelijke aard. Voordat het kind dan ook de zwemlessen gaat volgen dient aan ouders/verzorgers vanuit de School te worden gevraagd naar eventueel deze specifieke hoedanigheden van het kind onder de uitdrukkelijke vermelding dat deze informatie vertrouwelijk zal worden behandeld. Kinderen met een medische indicatie dienen van de schoolarts nadrukkelijk toestemming te hebben voor deelname aan het schoolzwemmen. De groepsleerkracht stelt de zweminstructeurs op de hoogte van de gegevens die voor het schoolzwemmen relevant zijn, voor zover hij zelf hiervan op de hoogte is. De medische gegevens vallen onder het beroepsgeheim van de schoolarts. Deze kan de informatie slechts doorgeven, indien de ouders hiervoor toestemming verlenen. Het is raadzaam dat de school hierom vraagt bij de ouders en de schoolarts.

De informatie kan ook rechtstreeks aan de ouders worden gevraagd. Aan de ouders moet het belang van dergelijke informatie worden duidelijk gemaakt. Naast de directeur van de School neemt ook de groepsleerkracht maatregelen ter bescherming van deze gegevens.

Voor zowel leerlingen die vallen onder een bijzondere situatie als die dit niet doen, dienen specifieke afspraken te worden gemaakt voor het vrij zwemmen. Een afspraak zou kunnen zijn dat deze leerlingen tijdens het 'vrij zwemmen' in een apart bassin/afgescheiden gedeelte verblijven. In een goed overzichtelijke en dus goed controleerbare ruimte kunnen leerlingen onder permanent toezicht staan. Mocht een ruimte niet overzichtelijk zijn, dan kunnen leerlingen die vallen onder een bijzondere situatie herkenbaar worden gemaakt door bijvoorbeeld het dragen van een rood bandje of zwemkurken.

Aansprakelijkheid en handhaving

De School, de zweminstructeurs, het Zwembad en de groepsleerkrachten kunnen onder omstandigheden ieder aansprakelijk (zowel civielrechtelijk als strafrechtelijk) zijn voor een ongeval. De civielrechtelijke aansprakelijkheid is er in principe pas als het ongeval veroorzaakt is door het tekort schieten in de zorgplicht die beide partijen hebben en er sprake is van een aan de School dan wel het Zwembad toe te rekenen onrechtmatige daad of sprake is van wanprestatie. Voor het Zwembad kan die onrechtmatigheid bijvoorbeeld bestaan in het niet naleven van wettelijke voorschriften of het tekort schieten in de instructie- of toezichttaken. Voor de School geldt een bijzondere zorgplicht ten aanzien van

de gezondheid en de veiligheid van de leerlingen die aan haar zorg zijn toevertrouwd en onder haar toezicht staan. Het enkele feit dat het ongeval heeft plaatsgevonden impliceert echter nog niet dat de School haar zorgplicht heeft geschonden. Deze bijzondere zorgplicht impliceert bovendien niet dat steeds op elke leerling direct toezicht wordt gehouden, zodanig dat elke onregelmatigheid direct wordt opgemerkt en direct kan worden ingegrepen. Steeds zal aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval dienen te worden beoordeeld wie en/of wat aansprakelijk zijn voor het ongeval. De aansprakelijkheidsverzekering van de School en het Zwembad bieden in beginsel dekking voor civielrechtelijke claims. Het is daarom noodzakelijk dat zowel de School als het Zwembad zorg dragen voor een aansprakelijkheidsverzekering.

Op grond van de Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden (Whvbz) en het Besluit Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden (Bhvbz) dient er in voldoende mate toezicht te worden uitgeoefend. De controle op uitvoering van alle voorschriften genoemd in de wet en dus ook op het houden van toezicht, ligt in handen van de provincies. De provincie kan met betrekking tot een in hun provincie gelegen Zwembad in het belang van hygiëne en veiligheid van bezoekers 'nadere voorschriften' geven. Naast het Protocol dient per provincie gekeken te worden of er nadere voorschriften zijn gegeven.

Het Zwembad draagt er zorg voor dat de benodigde vergunningen zijn aangevraagd bij en verleend door het bevoegde gezag voor de badinrichting om de leerlingen zwemonderwijs te bieden. Het Zwembad draagt er daarnaast zorg voor dat vergunningen, of voorschriften daaraan, opgelegd door een bevoegd gezag aan de badinrichting te allen tijde worden nageleefd. Indien een bevoegd gezag deze voorschriften wijzigt, brengt het Zwembad de School hiervan onverwijld op de hoogte.

Indien het schoolzwemmen/het vrij zwemmen is opgenomen in het schoolplan, dan is dit onderworpen aan het toezicht van de onderwijsinspectie. De School wijzigt op haar beurt het takenpakket onder invloed van de eisen van de onderwijsinspectie.

Rol medezeggenschapsraad

Op 1 januari 2007 is de Wet medezeggenschap op scholen (hierna: "WMS") in werking getreden. Sindsdien is de WMS vaak op onderdelen gewijzigd. Het is van belang dat aan deze regelgeving bij de totstandkoming van het Protocol aandacht wordt besteed.

Het instellen van een medezeggenschapsraad is verplicht en wanneer het schoolbestuur meerdere scholen bestuurt moet er ook een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad zijn. De medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht dan wel adviesrecht (artikel 10 WMS e.v.). In de medezeggenschapsraad zitten ouders en personeel van de School. Ten aanzien van nader bepaalde aangelegenheden hebben de oudergeleding en de personeelsgeleding aparte instemmings- en/of adviesrechten.

De oude WMS kende rechten toe aan de ouderraad. De ouderraad wordt in de huidige WMS niet meer genoemd. Hier is bewust voor gekozen. Er is aldus geen wettelijk beschermd recht meer voor de ouderraad. Of, en zo ja, op welke wijze zij thans nog kunnen participeren hangt af van de welwillendheid van de medezeggenschapsraad. Artikel 24 sub i WMS bepaalt in dit verband dat in het medezeggenschapsreglement, welk reglement door het bevoegd gezag met instemming van 2/3 deel van de medezeggenschapsraad wordt vastgesteld, vastgelegd moet worden in welke gevallen en op welke wijze de medezeggenschapsraad alle bij de School betrokkenen betreft bij de werkzaamheden van de medezeggenschapsraad. Het is overgelaten aan de School om andere organisatievormen die een rol binnen de School kunnen spelen te regelen. De keuze voor het laten fungeren van de ouderraad als klankbord voor de oudergeleding in de medezeggenschapsraad is vrij; indien hiervoor gekozen wordt moet dit conform artikel 24 sub i WMS wel worden vastgelegd.

De vaststelling van het Protocol met betrekking tot schoolzwemmen/het vrij zwemmen zal onder het bereik van artikel 10 sub c en sub e WMS vallen (namelijk het vaststellen dan wel wijzigen van een mogelijk schoolreglement alsmede het vaststellen dan wel wijzigen van regels op het gebied van het veiligheids- en gezondheidsbeleid). Dit betekent dat het schoolbestuur de instemming van de medezeggenschapsraad nodig heeft voor de totstandkoming van het Protocol. Of en in hoeverre de ouderraad hier iets mee van doen heeft hangt af van het medezeggenschapsreglement en de houding van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad dienaangaande.

NB: men doet er verstandig aan de medezeggenschapsraad alsook de ouderraad niet te passeren. Door deze bij de besluitvorming omtrent het Protocol te betrekken wordt een breed draagvlak gecreëerd en zullen praktische problemen sneller kunnen worden ondervangen. Daarbij geldt tevens dat de oudergeleding van de medezeggenschapsraad wordt gekozen uit en door ouders. Om de draagkracht van de achterban niet te verliezen zal de (oudergeleding van de) medezeggenschapsraad er verstandig aan doen om een ouderraad - als deze is ingesteld - niet te passeren en te voorzien in participatiemogelijkheden voor deze ouderraad.

Evaluatie

Het Protocol en de Bijlagen worden door het Zwembad en de School periodiek, in ieder geval jaarlijks, geëvalueerd en, zo nodig, bijgesteld. Het Zwembad is verantwoordelijk voor het initiëren van de evaluatie en het eventuele bijstellen van het Protocol en/of de Bijlagen.

Er dient op twee niveaus sprake te zijn van evaluatie. De onder het hoofdstuk 8 "Evaluatie" opgenomen evaluatie vindt plaats op het niveau van de ondertekenaars (bestuur- dan wel directie). Het verdient aanbeveling een vaste maand af te spreken waarin deze evaluatie jaarlijks plaats zal vinden. Daarnaast ligt het op de weg van met name de contactpersonen om regelmatig gezamenlijk de praktijk van het schoolzwemmen te bezien. De effectiviteit van afspraken staat of valt met (de controle op) de naleving daarvan.

Indien de evaluerende partijen tot de conclusie komen dat andere afspraken moeten worden gemaakt, moet dit worden aangepast in het Protocol en/of de Bijlagen. Bedacht moet worden dat daarbij tevens de medezeggenschapsraad van de School alsook – afhankelijk van de inhoud van het medezeggenschapsreglement – de ouderraad daarbij betrokken moeten worden en zijn instemming moet geven.

Afsluitende opmerking

Het Protocol is met zorg samengesteld. Het is echter van algemene strekking en dient naar zijn aard niet als juridisch advies voor een individuele aangelegenheid te worden aangemerkt. Aan de inhoud van het Protocol kunnen dan ook geen rechten worden ontleend.

Bijlage B. Nadere concretisering taken

De zweminstructeurs

- Het op een methodische en pedagogisch verantwoorde wijze omgaan met de oefenstof, aangepast aan het vaardigheidsniveau van de leerlingen;
- Het indelen van leerlingen in groepen naar vaardigheidsniveau, en het actualiseren van die groepsindelingen bij vorderingen (of juist terugval);
- Instructie van nieuwe leerlingen;
- Het op een toetsingsformulier bijhouden van de vorderingen van de leerlingen die voor een zwemdiploma oefenen;
- Het bieden van eerste hulp en opvang bij ongevallen;
- Toezicht op naleving van de geldende regels in het Zwembad (niet hardlopen op de tegels; niet onder de duikplank zwemmen; etc.);
- Toezicht op de gang van zaken in de zwembassins, met name ook tijdens het vrij zwemmen;
- Na afloop van elke zwemactiviteit direct controleren of alle leerlingen de bassins verlaten hebben;
- Het opwachten van de leerlingen bij de doucheruimte en begeleiding van de leerlingen naar de bassins; en
- Na de zwemlessen/het vrij zwemmen het overdragen van de organisatorische begeleiding over de leerlingen aan de groepsleerkracht bij de doucheruimte.

De groepsleerkrachten

- Het voorzien van de zweminstructeur van de nodige actuele relevante informatie over de leerlingen, met name die zaken die de zwemvaardigheid van de leerlingen (kunnen) beïnvloeden;
- Het ordelijk doen verlopen van het verblijf in de zwemaccommodatie, waaronder het gaan van en naar de kleedkamers en toiletten. De groepsleerkracht draagt de leerlingen over voor de organisatorische begeleiding aan de zweminstructeur tijdens het douchen in of bij de doucheruimte en neemt deze weer op zich tijdens het nadouchen;
- Het lopen langs de zwembassins om toe te zien op het verloop van de lessen en de veiligheid van de leerlingen;
- Het desgevraagd nader ondersteunen van de zweminstructeur bij het zwemonderwijs;

- Het instrueren van de Hulpkrachten. Deze dienen een duidelijke taak te krijgen, bijvoorbeeld bestaande uit onderstaande punten.

De Hulpkrachten

- Helpen bij het aan- en uitkleden;
- Toezicht op het vervoer van en naar het Zwembad;
- Het mede toezicht houden op de gang van zaken in de bassins;
- Het begeleiden van leerlingen van en naar de toiletten en EHBO-ruimte tijdens de zwemles/het vrij zwemmen.

Deze nadere concretisering van de taken is een leidraad van hoe partijen de taken en verantwoordelijkheden nader kunnen invullen. Dit voorbeeld kan in overleg worden aangepast en worden aangevuld.

Bijlage C. Werkplan Schoolzwemmen

De taken en de daarbij horende verantwoordelijkheden van de groepsleerkracht respectievelijk van de zweminstructeur kunnen als volgt nader worden onderverdeeld:

Onderdeel	School <i>Groepsleerkracht</i>	Zwembad <i>Zweminstructeur</i>
Vervoer van en naar het Zwembad	*	–
Veiligheid accommodatie	– ³	*
Omkleden	*	–
Douchen ⁴	*	*
Zwemmen	– ⁵	*
Nadouchen ⁶	*	*
Omkleden	*	–
Vervoer naar School	*	–
Toezicht op naleving afspraken	*	–

Dit Werkplan Schoolzwemmen is een leidraad van hoe partijen de taken en verantwoordelijkheden nader kunnen onderverdelen. Dit voorbeeld kan in overleg worden aangepast en worden aangevuld.

³ De School houdt formeel wel de verantwoordelijkheid voor de keuze van de badinrichting, alsook voor het aanspreken van het Zwembad op tekortkomingen op het punt van veiligheid en hygiëne en kwaliteit van het schoolzwemmen.

⁴ Voor het douchen en nadouchen geldt dat de School en het Zwembad afspraken moeten maken over het moment van "overdracht" van de leerlingen. Afhankelijk van de lokale situatie/gewoonte kan dat direct voor, tijdens dan wel na het (na)douchen zijn.

⁵ De doelstellingen van het schoolzwemmen worden bepaald door de School, de wijze waarop deze worden gerealiseerd in hoge mate door het Zwembad. De groepsleerkracht houdt een toezichthoudende taak tijdens de zwemactiviteiten, ter ondersteuning en aanvulling van de zorg van het Zwembad.

⁶ Voor het douchen en nadouchen geldt dat de School en het Zwembad afspraken moeten maken over het moment van "overdracht" van de leerlingen. Afhankelijk van de lokale situatie/gewoonte kan dat direct voor, tijdens dan wel na het (na)douchen zijn.